

Wat hebben de Buffel, de Schorpioen, de Huascar gemeen?

Olav Petri

Tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865) vond een zeeslag plaats tussen twee oorlogsschepen die sterk afweken van wat men gewend was aan fregatten met zeil en hulp-stoommachines en een gepantserde romp. De Monitor van de Unie (het “noorden”) was een pantserschip met stoommachine en geschut in een gepantserde toren die rond kon draaien en die dus naar alle richtingen kon vuren, er kwam geen zeil aan te pas. De Merrimac van de Confederatie (het “zuiden”) was de romp van een stoomfregat, voorzien van een schuine opbouw met aan stuurboord en bakboord een batterij zwaar gepantserd geschut en uitgerust met een scherpe boeg, een ram.

Uiteindelijk raakten beide schepen met elkaar slaags en de verslagen van dit gevecht dat onbeslist eindigde, leidde tot grote opwinding bij marines en scheepswerven. Rammen was een vergeten tactiek die dateerde uit de klassieke Oudheid van Grieken en Romeinen. In 1866 kwam het in de Adriatische zee tot een zeeslag bij het eiland Lissa (nu Vis) tussen de Oostenrijks-Hongaarse vloot en de Italiaanse. Daarbij werd het ouderwetse wapen van rammen toegepast met als gevolg dat het Italiaanse vlaggenschip binnen enkele minuten zonk. Een schok voor iedereen die het zag gebeuren. De Oostenrijkse admiraal Tegetthoff zei later dat hij nooit meer zou rammen....

Aangemoedigd door wat de Monitor en Merrimac presteerden, ontwikkelden de Britten en Fransen een aantrekkelijke combinatie van beide schepen, zogenaamde ramtorenscheepen, gepantserde stoomschepen met een ronde gepantserde, draaibare toren voor geschut en met een ram bij de boeg. Deze schepen vonden al snel

afnemers en Peru was een van de landen die met succes zo'n ramtorenschip gebruikte o.a. tijdens de zogenaamde salpeteroorlogen. Dat waren oorlogen tussen Bolivia, Chili en Peru met als inzet de macht over de grote, kostbare voorraden natuurlijke salpeter die aan de kusten voorkwamen en die wereldwijd als mest verkocht werden. De Huascar van Peru is zo'n schip dat je wel tegenkomt op aantrekkelijke postzegels, ook van Chili, omdat het Huascar uiteindelijk veroverd werd door Peru en onder de oorspronkelijke naam werd ingezet. Tegenwoordig is het een museumschip, een van de weinige ramtorenschepen ter wereld. En het staat op postzegels.

Ja, er zijn er meer! Nederland bestelde er ook en twee ervan bestaan nog, De Buffel en de Schorpioen. Kleine schepen die de zeegaten konden verdedigen. De in Engeland gebouwde Buffel lag decennialang in Amsterdam bij het Marine-etablissement, een hoge grijze scheepsrump die gebruikt werd voor de opleiding van machinepersoneel, hoog, doordat de zware geschutstoren en machines er af gehaald waren. De schepen hadden weinig vrijboord, ramtorenschip Adder is later gezonken bij winkracht 6 of 7. Prachtig opgeknapt lag de Buffel lang in Rotterdam als museumschip, momenteel in Hellevoetsluis, als ik het goed heb. Een ander schip lag in Den Helder, de in Frankrijk gebouwde Schorpioen, die haar carrière eindigde als logementsschip voor de marva's, vrouwelijk personeel van de marine. Momenteel is het geleidelijk in de oude staat terug gebracht. U kunt het bezoeken in Den Helder.

Wat ik me nou afvraag: staan de Buffel of de Schorpioen op Nederlandse postzegels? Bij alle Mooi Nederland postzegels zou het best kunnen, haal er eens een vergrootglas bij!